

**РАЖДАЕМОСТ И
РЕПРОДУКТИВНО ПОВЕДЕНИЕ
НА НАСЕЛЕНИЕТО ОТ ТРИТЕ
ОСНОВНИ ЕТНОСА В БЪЛГАРИЯ**

Мария Белчева

Започналият още в началото на миналия век процес на систематично намаляване на раждаемостта продължава с много бързи темпове през последното му десетилетие, след което в началото на новия век коефициентът на раждаемост е едва около 8.0‰. Намаляването на раждаемостта е в резултат както на силно намалялата плодовитост на жените, така и на значителното намаляване на родилните контингенти. Само за периода 1990–2001 г. родилният контингент у нас е намалял със 168.5 хиляди. Коефициентът на раждаемост (брой живородени деца на 1000 души от средногодишния брой на населението) от 12.1‰ през 1990 г. намалява на 8.6‰ през 1995 г. и достига най-ниската си стойност 7,7‰ през 1997 година. След 1998 г. той започва да нараства, като се стабилизира през последните години на около 9.0‰ и през 2007 г. достига равнището от 9.8‰. Увеличение на раждаемостта е регистрирано както в градовете, така и в селата. По-младата структура на населението в градовете и относително по-големият брой родилни контингенти определят и по-високата раждаемост на населението в тях. В градовете раждаемостта е 10.4‰, а в селата – 8.5‰.

В териториален аспект най-висока е раждаемостта в областите Сливен – 13.1‰, във Варна и Бургас – 11.6‰, и в Кърджали и София (столица) – 10,8‰. С най-ниска раждаемост през 2007 г. се отличават областите Перник и Видин, където тя е съответно 7.1 и 7.5‰.

Раждаемостта в България вече е на равнището на раждаемостта в редица европейски страни като Италия, Гърция, Унгария, Полша, Латвия и Швейцария. През 2006 г. с по-ниска раждаемост са Германия, Литва, Австрия и Словения – около и под 9,4‰. За по-голямата част от останалите европейски страни обаче раждаемостта е над 10‰, като най-висока тя е в Ирландия (14,7‰) и Франция (13,1‰).

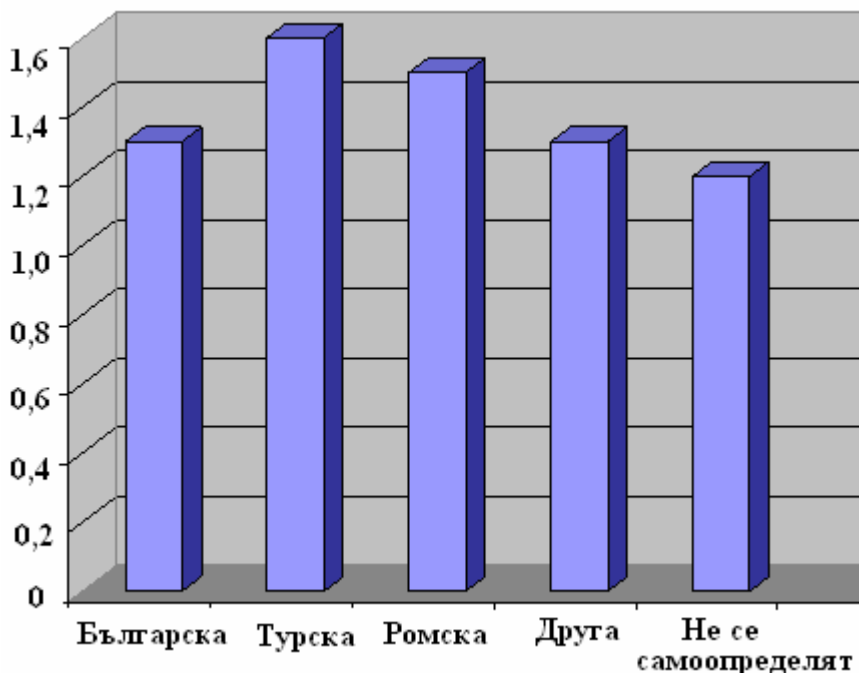
Утвърждава се тенденцията на нарастване на средната възраст при раждане на първо дете от 22.7 г. през 1997 г. до 23.8 г. през 2001 г. и 25.3 г. през 2007 година. В селата жените раждат първото си дете по-млади – средно на 22.8 г., а в градовете – на 26.0 години.

Средният брой живородени деца, които една жена ражда през целия си детероден период – тоталният коефициент на плодовитост, измерен при последното преброяване на населението, в сравнение с предходните две преброявания силно намалява: от 2.1 през 1975 г., 1.9 през 1985 г. и едва 1.3 през 2001 година. Тази негативна тенденция също е прекъсната. През 2006 г. средният брой достига 1.38, а през 2007 г. е 1.42 деца.

От своя страна дадено равнище на плодовитост се формира под влияние на множество фактори – демографски, социалноикономически, психологически, културни, личностни. Ще спрем вниманието си върху влиянието, което оказва етническата принадлежност.

Плодовитост на жените от трите основни етнически групи

Резултатите показват, че в зависимост от етническата група със значително по-висок среден брой деца (и почти еднакъв) са жените от турската (1.55) и от ромската (1.53) етническа група. Средният брой живородени деца при българките е 1.26.

Фиг. 1. Среден брой живородени деца по етническа група

Върху този показател, който е характерен за цялата съвкупност на жените от отделния етнос, силно влияние оказват различията по отношение на техния възрастов състав. Данните показват, че най-младо е населението от